

توسعه اجتماعی و اقتصادی

**گذری بر پیام های معهد اعلی و بیانیه های
دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی (OSD)**

فهرست مندرجات مجموعه پیام ها و بیانیه ها

۱- مقدمه

۲- هدف از زندگی یک فرد بهائی

۳- مدنیت الهی

۴- جایگاه توسعه اجتماعی و اقتصادی در امر مبارک و آثار الهی

۵- مفهوم توسعه اجتماعی و اقتصادی و ابعاد آن

- تعریف
- مفهوم
- ویژگی
- جهان بینی در توسعه
- توسعه و روح خدمت
- جایگاه خدمت در توسعه
- تفاوت توسعه با اقدامات نیکوکارانه
- آموزش و توسعه

۶- مفاهیم بنیادین و الزامی در توسعه

- فرآیند اقدامات توسعه‌ای

۷- فرآیند اقدامات در تحول اجتماعی

- ضرورت ورود به اقدام اجتماعی
- نمونه اقدام توسعه‌ای در تربیت و تعلیم

۸- اطمینان به تأییدات الهی در حل مشکلات در روش کار

۹- علت شروع اقدامات توسعه اجتماعی و اقتصادی در جامعه از زمانی خاص

- قوه محرکه امرالله
- وقایع در ایران
- رشد در جامعه بهائی
- نیاز مشارکت در جامعه مدنی
- رشد دیانت بهائی
- توسعه اجتماع بشری

۱۰- عاملین و مخاطبین و گستره توسعه اجتماعی و اقتصادی

- دفتر توسعه
- آحاد احباء
- گستره اقدام
- نقش محافل

۱۱- میادین، نواحی و مصادیق توسعه اجتماعی و اقتصادی

- میادین
- نواحی اصلی
- موضوعات مهم
- مصادیق

۱۲- معیار موفقیت در توسعه اجتماعی و اقتصادی

۱۳- دفتر بین المللی توسعه اجتماعی و اقتصادی

- علت تأسیس
- هدف تشکیل

- نقش دفتر
- وظیفه دفتر
- تجربه عملی

۱۴- رابطه بین تبلیغ و توسعه اجتماعی و اقتصادی و توسعه بهائی

- جایگاه تبلیغ
- توسعه جامعه بهائی
- رابطه بین تبلیغ و توسعه
- تبلیغ و توسعه مکمل یکدیگر
- جایگاه توسعه در رشد
- توأمانی توسعه اجتماعی و اقتصادی و تبلیغ در احیای ایران
- تفاوت تبلیغ و توسعه اجتماعی و اقتصادی

۱۵- اقدام اجتماعی و گفتمان عمومی

- زمان مناسب ورود اقدام اجتماعی
- مصادیق و میادین اقدام اجتماعی
- گستره اقدام اجتماعی و اقتصادی
- مفهوم اقدام اجتماعی
- اقدام اجتماعی و تمدن جهانی
- دانش و عدالت در اقدام اجتماعی
- فرآیند صحیح اقدامات اجتماعی
- گفتمان عمومی و گستره اقدام اجتماعی
- حفظ صحت فرآیند کار
- جایگاه تبلیغ در مسیر توسعه و استقرار مدنیت الهی

۱- مقدمه

با وصول پیام ۱۴ دی ماه ۱۳۹۱ تفکر و تعامل و نحوه اقدام در مسیر توسعه اجتماعی و اقتصادی در بطن زندگی ما قرار می‌گیرد و به یادمان می‌آورد که بیت‌العدل اعظم در اواخر مرداد ۱۳۸۵ طی پیام اگست ۲۰۰۶ احبای ایران را هدایت فرمودند که در مسیر توسعه اجتماعی و اقتصادی حرکت نماید. به یاد داریم که فرمودند دو وظیفه مهم برای احیای ایران بر عهده احبای ایران است یکی تغییر روحانی از طریق تبلیغ انفرادی و دیگری اقدامات اجتماعی و اقتصادی که جزئی از حیات بهائی محسوب می‌شود. معهد اعلی فرمودند وقتی احبای ایران تبلیغ را با اقدامات اجتماعی و اقتصادی توأم انجام دهند آن گاه تحولات ناشی از نقشه کلی الهی همراه می‌شود و موجبات احیای ایران فراهم می‌آید.

معهد اعلی بعد از آن نیز هدایتی فرمودند و در پیام نوروز ۱۳۹۰ احبای ایران را به گفتگو با هم‌وطنان در مواردی مثل نحوه کمک به رفاه مادی و معنوی، چگونگی بنای اجتماعی جدید، بررسی هدف واقعی عالم هستی و وحدت عالم انسانی هدایت کردند. حدود ۷ سال از پیام اگست ۲۰۰۶ می‌گذرد. برای هر یک از ما سؤالاتی مطرح می‌شود، سؤالاتی مثل در آن پیام چه فرمودند؟ توسعه اجتماعی و اقتصادی یعنی چه؟ هدفش چیست؟ مصادیق کدام است؟ میادین اقدام در کجاست؟ تجربیات عالم بهائی چگونه است و سؤالات دیگر، و مهمتر این که تجربه من تا چه حد است؟ وقتی در آن سال‌ها با دوستانمان به انجام امور خیریه پرداختیم و به ملاقات بیماران رفتیم و یا به سالمندان سرکشی کردیم تا چه حد در مسیر توسعه اجتماعی و اقتصادی گام برداشتیم؟ از آن به بعد برای آگاهی چه اقدامی انجام داده‌ایم؟ شاید جواب همه این سؤالات یک مفهوم واحد باشد که حق همه ماست ولی برای به دست‌آوردنش باید باهم کوشش نماییم و آن را به دست آوریم و آن مفهوم، آگاهی و دانش است که خود منجر به یادگیری می‌شود.

جناب پاول لمپل عضو معظم بیت‌العدل اعظم می‌فرمایند: "آگاهی مبنای اقدام سنجیده است" و بیت‌العدل اعظم در پیام رضوان ۲۰۱۰ که مطالعه صفحات ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ آن را که به توسعه اجتماعی و اقتصادی می‌پردازد توصیه می‌نماید؛ آگاهی و دانش را از الزامات و ضروریات این اقدام معرفی می‌فرمایند. به نظر می‌آید برای این که مجدد و در سال‌های دیگر به همه سؤالات پاسخ ندهیم بیایید یک اقدام جانانه کنیم و درک خود را در مورد مفاهیم مربوط به توسعه اجتماعی و اقتصادی مثل تعریف آن، جایگاه و نقش آن در استقرار مدنیت، فرآیند اقدام میادین اقدام و مصادیق آن، تفاوتش با تبلیغ و ... را بالا ببریم.

در همین راستا مجموعه‌ای از پیام‌های معهد اعلی، بیانیه‌های مصوب معهد اعلی و بیانیه‌های دفتر بین‌المللی توسعه اجتماعی و اقتصادی از سال ۱۹۸۳ تهیه و تقدیم تک‌تک احبای عزیز می‌شود. امید است که با مطالعه آن‌ها و کمک به یکدیگر برای درک حقیقی مفاهیم مندرج در آن‌ها اراده معهد اعلی را لبیک گوئیم.

به فدای شما ش.ش. ۱.۱.۱

۲- هدف از زندگی یک فرد بهائی

"هدف از زندگی یک فرد بهائی تکامل روحانی فردی و موفقیت در خدمت به نوع بشر و در تأسیس مدنیت الهی است. بنابراین از نظر یک شخص بهائی کافی نیست که انسان فقط سعی نماید تا فرد با اخلاق حسنه باشد؛ در حالی که عالمی پر از سیئات مختلفه او را احاطه نموده است. بلکه انسان باید خود را وسیله‌ای برای تغییر و تحول مثبت روحانی، اجتماعی و اقتصادی در افراد و در جامعه ببیند و تلاش کند تا محیط خود را تحت تأثیر قرار داده و در راه بروز نیکی، رفاه و سعادت بشر مثمر ثمر باشد. ما بهائیان موظف هستیم که دائماً بکوشیم و بیاموزیم که چگونه به ایجاد این تغییر کمک نماییم و چگونه در راه استقرار عدل و انصاف، وحدت عالم انسانی و دیگر اصولی که از قلم جمال مبارک برای رفاه و آسایش بشر نازل شده قدمی برداریم." (۱)

۳- مدنیت الهی

"از جمله تعالیم اساسی دیانت بهائی آن است که تمدن جهانی که اکنون در افق حیات بشری نمایان گر گردیده باید انسجامی پویا بین نیازهای مادی و معنوی زندگی برقرار سازد." (۲)

۴- جایگاه توسعه اجتماعی و اقتصادی در امر مبارک و آثار الهی

"حضرت بهاءالله از بدایت رسالت عظیم خویش ملل عالم را به عطف توجه به لزوم ساماندهی امور بشری تشویق و ترغیب فرمود به نحوی که جهانی در جمیع وجوه اساسی زندگی‌اش متحد و متفق به وجود آید. در آیات و الواح لاتعد و لاتحصی طلعت ابهی مکرراً و به انحاء مختلف اعلام فرمودند که "نمو عالم" و "تربیت امم" از جمله احکام الهی در این دوره است. وحدت عالم انسانی که اصلی عملیاتی و در عین حال هدف غائی این ظهور الهی است تلویحاً به حصول انسجامی پویا بین مقتضیات روحانی و عملی زندگی روی کره‌ی ارض دلالت دارد. ضرورت این انسجام به نحوی واضح و روشن در حکم مشرق‌الاذکار نازله از قلم مبارک تشریح شده است. مشرق‌الاذکار مرکز روحانی هر جامعه بهائی است که توابع مختص به ترقیات اجتماعی، انسان‌دوستی، آموزش علمی نوع بشر باید در اطراف آن به وجود آید و به اوج شکوفایی خود برسد. به این ترتیب ما به سهولت می‌توانیم درک کنیم که اگر چه تاکنون برای تشکیلات بهائی عموماً تأکید بر فعالیت‌های مربوط به توسعه غیر عملی بوده اما مفهوم توسعه اجتماعی و اقتصادی در تعالیم مقدسه امر مبارک مندمج و مندرج می‌باشد. مولای محبوب ما حضرت مولی‌الوری با اقوال و اعمال روشنگر خود، نمونه و مثالی را برای کاربرد این مفهوم در تجدید ساختار اجتماعی فرا روی ما قرار دادند. فی‌المثل ملاحظه نمایید که احبای ایران تحت هدایت محبت‌آمیز طلعت میثاق و متعاقباً با تشویقات مستمر حضرت ولی‌امرالله به چه ترقیات اجتماعی و اقتصادی نائل آمدند." (۳)

"تبع و تعمق در آثار مقدسه بهائی من جمله رساله مدنیه روشنگر روابط حاکمه بین فرد و جامعه در راستای تعالی و ترقی حقیقی هر دو است." (۴)

"همان طور که مطلع هستید خدمات بهائیان در زمینه‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی به توده مردم، جزئی از حیات بهائی محسوب می‌شود." (۵)

"در حقیقت تقلیب اجتماعی یکی از اهداف اصلی جامعه بهائی است، رساله مدنیه حضرت عبدالبهاء تعهد دیانت بهائی به پیشبرد اجتماعی بدون فعالیت در سیاست حزبی را به خوبی نشان می‌دهد. به همین نحو متون بی‌شماری از آثار بهائی احباء را به کوشش در جهت اصلاح عالم و آسایش امم تشویق می‌نمایند." (۶)

"بهائیان ... موظفند که مجدداً در گفتمان‌های سازنده و اقدامات وسیع اجتماعی به منظور بهبود وضع عالم و وطن خود شرکت نمایند. این فعالیت‌ها را با کمال خضوع و خشوع، رعایت حکمت، احترام به قانون و مقررات اجتماعی و با روحیه یادگیری و تشریک مساعی با گروه‌ها و افراد هم‌فکر دنبال می‌کنند. زیرا به نیروی سازنده وحدت در کثرت و نتایج درخشان همکاری و تعاون ایمان دارند." (۷)

۵- مفهوم توسعه اجتماعی و اقتصادی و ابعاد آن

• تعریف

"در حقیقت یادگیری در به کاربردن تعالیم جهت کسب پیشرفت می‌تواند تعریف اصلی توسعه اجتماعی و اقتصادی بهائی تلقی گردد." (۸)

"هر نوع اقدام اجتماعی صرف نظر از دامنه و مقیاس آن، کوششی برای به کارگیری تعالیم و اصول امر الهی به منظور اصلاح یک و یا بعضی از جنبه‌های اجتماعی یا اقتصادی گروهی از مردم می‌باشد. به این ترتیب شاخص این گونه مجهودات هدف صریح ترویج رفاه مادی مردم و در عین حال سعادت معنوی آن‌ها است." (۹)

• مفهوم

"اغلب گفته شده است که توسعه مانند کالا و محصولی نیست که توسط یک طبقه پیشرفته به طبقه پیشرفت نیافته تحویل داده شود. بلکه جریانی است که پیشکسوتان اصلی آن باید خود مردم باشند، بزرگترین موضوع مورد توجه پروژه‌های بهائی باید پرورش استعداد دوستان در تصمیم‌گیری در مورد پیشرفت روحانی و مادی خود و سپس به مرحله اجرا درآوردن آن باشد." (۱۰)

"توسعه اجتماعی و اقتصادی بهائی بر افزایش ظرفیت احباء برای اتخاذ تصمیم درباره پیشرفت روحانی و مادی جوامع خود و سپس اجرای تصمیمات مزبور متمرکز است. در حالی که چنین فعالیت‌هایی، توسعه خدماتی را

عرضه می کند که بهبود محسوس در برخی از وجوه زندگی منجر می شود. اما میزان سنجش توفیق غائی آن، تقویت توانایی آن ها در پرداختن به مواضع توسعه در سطوحی از پیچیدگی و کارایی است که به نحوی فزاینده رشد و ارتقاء می یابد. " (۱۱)

"البته برای بهائیان خدمت رکن اصلی هستی بشر است و هر اقدامی و هر طرح فردی و یا عمومی باید با روح خدمت انجام گیرد و غیرممکن است که تصور شود که طرح توسعه اجتماعی و اقتصادی بهائی بر مبنای اصول خدمت عمل ننماید. با این حال نباید عرضه خدمات به عنوان هدف اصلی توسعه بهائی تلقی گردد. " (۱۲)

• ویژگی

"توسعه اجتماعی و اقتصادی در یک مرکز سازماندهی نمی شود و از آن جا کنترل نمی گردد. طرح ها به یاران و جوامع آن ها در سطوح ملی و محلی تعلق دارد. این مساعی از تکامل متشکل جوامع نشأت می گیرد و در معرض فرصت ها و محدودیت هایی قرار می گیرند که ناشی از نیازها، منابع و ظرفیت های جاری آن ها است. " (۱۳)

• جهان بینی در توسعه

"جامعه جهانی بهائی به عنوان یک کل تشکیل یافته فراتر از تقسیمات متداول امروزی مانند شمال و جنوب، توسعه یافته و توسعه نیافته است. بهائیان در تلاش برای به کار بردن تعالیم حضرت بهاءالله در جریان تدریجی بنای مدنیت جدید صرف نظر از میزان چشم انداز مادی حاصله توسط کشورهای آن ها، مساعی توسعه اجتماعی و اقتصادی را تقبل می نمایند. هر یک از آحاد مؤمنین به حضرت بهاءالله عضوی از جامعه جهانی است و می تواند به حق، داوطلب مشارکت در مجهودات معینی در هر کشور شود. " (۱۴)

• توسعه و روح خدمت

"البته برای بهائیان خدمت رکن اصلی هستی بشر است و هر اقدامی و هر طرح فردی یا عمومی باید با روح خدمت انجام گیرد و غیرممکن است که تصور شود که طرح توسعه اجتماعی و اقتصادی بهائی بر مبنای اصول خدمت عمل ننماید. " (۱۵)

• جایگاه خدمت در توسعه

"با این حال (توسعه با اصول خدمت) نباید عرضه خدمت به عنوان هدف اصلی توسعه و بهائی تلقی گردد. " (۱۶)

• تفاوت توسعه با اقدامات نیکوکارانه

"اقدامات توسعه‌ای که بر اهداء کالا و خدمات متمرکز باشد از مقتضیات مشخصات اقدامات نیکوکارانه مذاهب سنتی و برنامه‌های رفاه ملی شناخته شده که اثرات ضعیفی داشته و اغلب به بیکاری و فلج شدن جامعه منتهی می‌شود." (۱۷)

"جامعه بهائی باید پیشگام و رهبر خلاقیت و تحول روحانی، اجتماعی و اقتصادی باشد. هیچ روستایی (در دنیا) صرفاً به خاطر دریافت خدمات ساده در نظافت و بهداشت و تحصیلات ابتدایی و یا گسترش کشاورزی به وسیله کمک‌های اعتباری و فنی پیشرفت نخواهد کرد." (۱۸)

• آموزش و توسعه

"در حقیقت یادگیری در به کاربردن تعالیم جهت کسب پیشرفت می‌تواند تعریف اصلی توسعه اجتماعی و اقتصادی بهائی تلقی گردد. چنین آموزشی باید در سطح محلی، ملی و بین‌المللی صورت گیرد و محوری باشد که تمام فعالیت‌های عمرانی ما در تمام سطوح در حول و حوش سازمان یابد." (۱۹)

"آموزش و بنای قابلیت با توسعه منابع انسانی ارتباط نزدیکی دارد." (۲۰)

"برنامه‌ها و روش‌های ثابت شده و به خوبی درک شده می‌توانند در سطح‌های بین‌المللی در وهله اول از طریق آموزش ترویج یابند. روش تعلیم البته باید مشارکت را ترغیب و تشویق نموده و با حالت فروتنی و یادگیری انجام گیرد. در غیر این صورت تعلیم و تربیت به تولید کادری از افراد گرایش خواهد یافت که مانند برده آماده انجام دادن کارهای معین شده هستند." (۲۱)

۶- مفاهیم بنیادین و الزامی در توسعه

"بدیهی است که این آرمان (انسجام پویا بین نیازهای مادی و معنوی در توسعه) پیامدهای مهمی برای ماهیت هر اقدام اجتماعی که بهائیان دنبال کنند، صرف نظر از دامنه و تأثیر آن در بر دارد. هر چند شرایط و اصول از کشور تا کشور بلکه از یک محدوده تا محدوده دیگر تفاوت خواهد داشت و در نتیجه مساعی احباء متفاوت خواهد بود اما برخی مفاهیم بنیادین وجود دارد که باید هم آن را در نظر گیرند. یکی از این مفاهیم جایگاه مرکزی دانش در حیات اجتماعی است. تداوم بخشیدن به جهل و نادانی از غم‌انگیزترین انواع جور و ستم است و موجب استحکام و ابقای تعصبات گوناگونی می‌گردد، تعصباتی که مانعی در راه تأسیس وحدت عالم انسانی است، وحدتی که در عین حال هم هدف و هم اصل اجرایی امر حضرت به‌الله می‌باشد. دسترسی به دانش حق هر یک از افراد است و مشارکت در ایجاد، به کارگیری و انتشار آن مسئولیتی است که هر فردی بر حسب استعداد و توانایی خود باید به جهت شرکت در مشروع عظیم بنای یک مدنیت جهانی برعهده گیرد.

عدالت مشارکت عمومی را ایجاب می‌نماید. در نتیجه، اگر چه اقدام اجتماعی ممکن است عرضه کالا و خدمات را به صورتی شامل شود، اما مقصد آن در درجه اول باید ایجاد توانمندی در جمعیت موردنظر باشد تا بتوانند در ساختن یک جهان بهتر مشارکت نمایند." (۲۲)

• فرآیند اقدامات توسعه ای

"طرح‌هایی که در سطح عامه ناس اجرا می‌شود وقتی با مجموعه‌ی نسبتاً ساده‌ای از اقدامات شروع می‌شود و اجازه داده می‌شود که به مرور زمان از لحاظ اندازه و پیچیدگی رشد نمایند مؤثرتر هستند. این مسلماً الگویی است که امروزه در بسیاری از جوامع در عالم بهائی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد." (۲۳)

"فعالیت‌های امری و توسعه اقتصادی و اجتماعی بهائیان هر چند اکثراً در ابتدا محدود به اعضای جامعه بهائی است و لکن نباید تا حد امکان غیر بهائیان را نیز با آغوش باز و پرمحبت در برگیرد؛ تا بتوانیم از این طریق به جامعه بشری خدمت نماییم." (۲۴)

"اقداماتی که باید انجام شود ضرورتاً باید در خود جامعه بهائی آغاز گردد و احباء با عمل به موجب اصول روحانی، تحسین رفتار و استفاده از فن مشورت سعی کنند خود را ارتقاء بخشند و به این ترتیب خود کفا و متکی به خویش گردند. مضافاً این مجهودات به حفظ عزت انسانی که مورد عنایت حضرت بهاءالله است منجر می‌گردد. در این جریان و نتیجه آن احباء بالاترین منافع حاصله از مساعی خویش را به کل جامعه شمول می‌بخشند. تا آن که جمیع نوع بشر به ترقی و نموی که مقصود مالک عصر و زمان می‌باشد واصل گردند." (۲۵)

"پیشرفت در زمینه توسعه عمدتاً مبتنی بر ایجاد انگیزه و هیجان طبیعی در میان عامه ناس است و باید قوه محرکه خود را از منابع مزبور کسب کند نه از تحمیل نقشه‌ها و برنامه‌ها از سطوح بالاتر. لذا وظیفه اصلی محافل ملی ارتقاء و وقوف و آگاهی جوامع محلی نسبت به نیازها و امکانات و هدایت و هماهنگی مساعی منتج به چنین آگاهی و وقوفی است." (۲۶)

۷- فرآیند اقدامات در تحول اجتماعی

"تغییر و تحول اجتماعی پروژه ای نیست که یک گروه از مردم به جهت خیر و مصلحت گروه دیگر انجام دهد. وسعت و پیچیدگی اقدام اجتماعی باید با منابع انسانی موجود در دهکده با محله متناسب باشد. بنابراین بهتر است که مساعی در مقیاس کوچکی آغاز گردد و به طور طبیعی به تناسب افزایش توانمندی ساکنین گسترش یابد." (۲۷)

• ضرورت ورود به اقدام اجتماعی

"با ازدیاد وافر منابع انسانی در محدوده جغرافیایی و استحکام الگوی رشد، مشارکت و همکاری جامعه بهائی با اجتماع می‌تواند و در واقع می‌باید افزایش یابد. در این برهه خطیر از اجرای نقشه، هنگامی که تعداد بسیاری از محدوده‌های جغرافیایی به چنین مرحله‌ای نزدیک شده‌اند مقتضی است که احباء در کلیه نقاط درباره ماهیت کمک‌هایی که جوامع پویا و در حال رشد آن‌ها به پیشرفت مادی و معنوی اجتماع ارائه خواهند داد، تأمل نمایند." (۲۸)

• نمونه اقدام توسعه ای در تربیت و تعلیم

"این غیر معقول است که انتظار داشت که تعلیم و تربیت بهائی به وسیله گروهی از افراد غرق در علم و دانش اختراع شود. هر قدر هم این افراد در دانش بهائی و تحصیلی‌شان عمیق باشند، توسعه تدریجی مطالب و روش‌های تعلیم و تربیت بهائی محتملاً در نتیجه فعالیت‌های گوناگون تعدادی از مربیان رو به افزایش که در فرهنگ‌های مختلفه و مسلک‌های موجود در سراسر دنیا کار می‌کنند صورت می‌گیرد. تحقیقات منظم و مطالعات علمی و آکادمی با کیفیت عالی نه به عنوان فعالیت‌های مجزا بلکه به عنوان اجزاء ترکیب دهنده و مهم جریانی به کار می‌روند که در آن طرح برنامه تحصیلی با تجارت عملی تربیتی و اسلوبی کردن این تجربه به طور نزدیکی مربوط است." (۲۹)

۸- اطمینان به تأییدات الهی در حل مشکلات در روش کار

"نظر به اینکه قوای نافذه قدسیه جاری حضرت بهاءالله متناسب و موافق با مقتضیات زمان است این مشتاقان اطمینان واثق دارند که قوای محرکه بدیعه که اکنون در امرالله نباض است آن را به مواجهه با مبارزات و مشکلات که در پیش است ... قادر می‌سازد." (۳۰)

"مسائلی که در این زمان احبای الهی بالمواجهه با آن روبرو هستند اعم از اجتماعی، روحانی، اقتصادی یا اداری، با ازدیاد تعداد و منابع یاران و توسعه‌ی استعداد آن‌ها برای خدمت و استفاده از اصول امریه تدریجاً حل خواهند شد. آن‌ها در استفاده از هر فرصت احتمالی که در چارچوب محدودیت‌هایی که اکنون ضرورتاً بر آن‌ها تحمیل گردد، باید صبور، بردبار، مطمئن و فعال باشند. حی‌قدیر در حصول منویات اعلای آن‌ها ایشان را امداد خواهد فرمود." (۳۱)

۹- علت شروع اقدامات توسعه اجتماعی و اقتصادی در جامعه از زمانی خاص

• قوه محرکه امرالله

"نظر به اینکه قوای نافذه قدسیه جاری حضرت بهاءالله متناسب و موافق با مقتضیات زمان است این مشتاقان اطمینان واثق دارند که قوای محرکه بدیعه که اکنون در امرالله نباض است، آن را به مواجهه با مبارزات و مشکلات که در پیش است به میزانی که بلوغ روحانی و امکانات اجازه دهد به توسعه حیات اجتماعی و اقتصادی ملل و نحل، تشریک مساعی با قوایی که در سبیل استقرار نظم در عالم سالکند، هم چنین نحوه صحیح انتفاع و استفاده‌های معنوی از تکنولوژی جدید قادر می‌سازد و از این طریق بی‌بدیل که ممد سبیل است بر حیثیت و اعتبار و اشتهار و اتساع شریعه ربانیه پروردگار افزوده، موجب اعتلاء شرایط زندگی نوع بشر در این عصر فرخنده جلیل اکبر می‌گردد." (۳۲)

• وقایع در ایران

"وقایع شورانگیز کشور وطنی حضرت بهاءالله و هم زمان با آن پیشرفت مؤسسات اداری آن حضرت به صحنه امور جهانی سبب شد که امکانات جدید در تکامل جامعه‌ی جهانی بهائی مطمع نظر قرار گیرد." (۳۳)

• رشد در جامعه بهائی

"حال بعد از سال‌ها فعالیت مداوم تبلیغی جامعه اسم اعظم رشد کرده و به مرحله‌ای رسیده که جریانات این توسعه اجتماعی و اقتصادی باید به فعالیت‌های منظم آن منضم گردد، به خصوص اقدامی که توسعه‌ی امر مبارک در ممالک جهان سوم که اکثریت عظیمی از متمسکین به امر مبارک در آن سکونت دارند ما را به آن ملزم می‌سازد." (۳۴)

• نیاز مشارکت در جامعه مدنی

"از آن جا که جامعه بهائی از مرحله‌ای به مرحله دیگر انتقال یافته، گستره فعالیت‌هایی که توانسته به عهده بگیرد نیز افزایش یافته است. ماهیت رشد جامعه تدریجی و تشکل یافته بوده و از لحاظ فعالیت‌ها و اقدامات به تدریج متمایز شده است. وقتی که جامعه بهائی از لحاظ ابعاد کوچک بود، جمیع تعاملات آن با جامعه بزرگ به سهولت تحت عنوان تبلیغ مستقیم و غیرمستقیم متناسب و سازگار بود؛ اما به مرور زمان ابعاد جدیدی از فعالیت، ظهور و بروز یافت. مشارکت در جامعه مدنی، فعالیت‌های بسیار سازمان یافته‌ی دیپلماتیک اقدامات اجتماعی و امثال آن، که هر یک از آن‌ها دارای اهداف، روش‌ها و منابع مخصوص به خود بود. از نظری

می‌توان به جمیع این فعالیت‌ها به عنوان تبلیغ اشاره کرد، زیرا هدف غائی آن‌ها نشر نفحات الهیه، عرضه‌ی آثار حضرت به عالم انسانی و خدمت به جامعه است. اما عملاً آنچه که بیشتر مثمر ثمر به نظر می‌رسد این است که با هر یک از آن‌ها به عنوان انواع متمایز فعالیت که در عین حال مکمل یکدیگر هستند برخورد شود. فی‌المثل در نظر گرفتن بعضی مجهودات توسعه‌ی اجتماعی اقتصادی به عنوان تبلیغ غیر مستقیم ممکن است حداقل به دو صورت ایجاد اشتباه کند. از طرفی ممکن است این تأثیر را بگذارد که هدف اولیه و بلافاصله فعالیت‌های توسعه باید جذب احبای جدید باشد که البته چنین نیست. از طرف دیگر ممکن است در ذهن بعضی از یاران این فکر را خطور دهد که آن‌ها صرفاً با شرکت در اقدامات اجتماعی مشغول ایفای وظیفه تبلیغ هستند." (۳۵)

• رشد دیانت بهائی

"هنگامی که جامعه بهائی کوچک بود کمک آن در جهت رفاه اجتماعی طبعاً محدود بود در سال ۱۹۸۳ میلادی بیت‌العدل اعظم اعلان فرمودند که رشد دیانت بهائی نیاز به مشارکت بیشتری را در امور اجتماعی ایجاد نموده است. بهائیان به نحوی منظم‌تر شروع به انجام فعالیت‌هایی با درجات مختلفی از پیچیدگی در امور اقتصادی و اجتماعی نمودند." (۳۶)

• توسعه اجتماع بشری

"با بسط و توسعه اجتماع و فرآیندهای سیاسی آن از یک طرف و رشد جامعه بهائی از طرف دیگر تعامل میان این دو به نحوه فزاینده‌ای پیچیده می‌شود." (۳۷)

"بیت‌العدل اعظم رهنمودهای لازم را در مورد اجرای این اصل به مرور زمان و به فراخور اوضاع ارائه خواهد کرد." (۳۸)

۱۰- عاملین و مخاطبین و گستره توسعه اجتماعی و اقتصادی

• دفتر توسعه

"مسئلاً مقتضی چنان است که توجه سیستماتیک به این حیطة حیاتی مجهودات امری معطوف گردد. لذا در کمال مسرت تأسیس دفتر اجتماعی و اقتصادی در مرکز جهانی را اعلام می‌کنیم. این دفتر برای ترویج و هماهنگی فعالیت‌های احباء در سراسر جهان در این میدان جدید به بیت‌العدل اعظم مساعدت خواهد نمود." (۳۹)

• آحاد احباء

"نهایتاً مخاطبین دعوت به عمل آحاد احباء هستند. اعم از اینکه بزرگسال باشند یا جوان، از قدمای احباب باشند یا نفوس جدیدالتسجيل. کل قدم پیش گذارند و در صحنه خدمت آن چه که استعدادها و مهارت های آنها، تعلیمات تخصصی آنها، منابع مادی آنها، اوقات و قوای تخصیص یافته آنها و بالاتر از همه ایثار و از خودگذشتگی آنها نسبت به اصول امریه در بهبود سرنوشت انسان از حیز قوه می تواند به حیز عمل درآید و جایگاه خویش را احراز نمایند." (۴۰)

• گستره اقدام

"البته بسیاری از بهائیان از طریق شغل و حرفه خود در اقدامی اجتماعی و گفتمان های عمومی مشارکت دارند. تعدادی از سازمان های غیردولتی که از تعالیم بهائی الهام گرفته اند در حوزه توسعه اجتماعی و اقتصادی در سطح منطقه ای و ملی برای بهبود اوضاع مردم خود فعالیت می کنند. بعضی از نهادهای وابسته به محافل روحانی ملی از طریق مختلف به ترویج افکاری که در بهبود رفاه عمومی مؤثر است، کمک می نمایند. در سطح بین المللی، نهادهایی مانند دفتر جامعه بین المللی بهائی در سازمان ملل متحد وظیفه مشابهی را ایفا می کنند. دوستانی که با توده مردم فعالیت می کنند، تا حد لزوم و مطلوب از این تجربیات و توان معنوی برای رسیدگی به مسائل اجتماعی اطراف خود استفاده خواهند نمود." (۴۱)

• نقش محافل

"حال از محافل روحانی ملی تقاضا می کنیم مفاهیم ضمنی این روند در حال ظهور برای جوامع خود را مد نظر قرار دهند و برای معطوف و مشتمل ساختن افکار و اقدامات محافل روحانی محلی و آحاد احباء در طراحی و اجرای برنامه ها با توجه به قید و بندهای شرایط فعلی و منابع موجود به اقداماتی کاملاً سنجیده مبادرت نمایند." (۴۲)

"وظیفه اصلی محافل ارتقاء و قوف آگاهی جوامع محلی نسبت به نیازها و امکانات و هدایت و هماهنگی مساعی منتج به چنین آگاهی و وقوفی است." (۴۳)

"تمام این وظایف البته تحت نظر، هدایت و راهنمایی محفل روحانی ملی و با شور و مشورت با مشاورین که نقش حیاتی ایشان در پیام اکتبر ۱۹۸۳ از بیت العدل اعظم الهی مشخص شده است انجام می شود." (۴۴)

"محفل روحانی ملی می تواند لجنه ملی توسعه اجتماعی و اقتصادی را منصوب نماید که در شرایط و قرائن کارش برای برانگیختن مساعی در سطح عامه ی ناس نیز طرح هایی را مبتکرانه آغاز نماید." (۴۵)

۱۱- میادین نواحی و مصادیق اقدام توسعه اجتماعی و اقتصادی

• میادین

"هم اکنون در بسیاری از زمینه‌ها احباء در فعالیتهایی مانند تأسیس مدارس خصوصی و غیره ترویج سوادآموزی، برقراری برنامه‌های توسعه روستایی، تأسیس ایستگاه‌های رادیویی آموزشی و اجرای طرح‌های فلاحتی و پزشکی ... مشغولند." (۴۶)

• نواحی اصلی

"از جمله نواحی اصلی عملیات توسعه اجتماعی و اقتصادی که باید در سال‌های آتی پیگیری شود تعلیم و تربیت سوادآموزی، بهداشت سلامت اولیه و عمران پایدار روستایی می‌باشد." (۴۷)

• موضوعات مهم

"شک و تردیدی نیست که در آینده در سراسر جهان تعلیم و تربیت هم چنان بزرگترین موضوع توسعه اجتماعی و اقتصادی بهائی خواهد بود و سه رشته وابسته به هم، مدرسه‌های بهائی، برنامه‌های مخصوص برای نوجوانان و تربیت اخلاقی استحقاق توجه خاص را دارد." (۴۸)

"در دو ناحیه یعنی در تربیت اخلاقی و آماده‌کردن جوانان برای زندگی آینده فرصت برای نفوذ تعالی بهائی نامحدود است." (۴۹)

• مصادیق

"مجهوداتی که به تحول و تقلیب اجتماعی کمک می‌کند هم چنین شامل شرکت در گفت‌وگوهای عمومی در زمینه مسائل مهم جامعه بشری مانند صلح، از بین بردن انواع تعصبات، تواندهی اخلاقی به جوانان و ترویج عدالت می‌باشد." (۵۰)

"نمونه‌هایی از این گونه مسائل عبارت از حفظ حقوق زن، تعمیم آموزش مؤثر برای همه کودکان، پیشگیری از شیوع امراض عفونی محیط زیست و از بین بردن فقر و غنای مفرط می‌باشد." (۵۱)

"اقدامات خدمتی مربوط به توسعه اجتماعی و اقتصادی می‌تواند شامل مواردی مانند سوادآموزی، امور بهداشتی و کشاورزی نیز شود." (۵۲)

در ضمن مصادیق و موضوعات دیگری نیز وجود دارند که در پیام رضوان ۲۰۱۰ ذکر گردیده و می‌توان آن‌ها را در بند کلی (مربوط به عاملین، مخاطبین، گستره توسعه اجتماعی و اقتصادی) در صفحات قبلی مطالعه نمائید.

۱۲- معیار موفقیت در توسعه اجتماعی و اقتصادی

"موفقیت پروژه بر مبنای اثری که این اقدامات در بالا بردن ظرفیت جامعه و تشکیلاتش در مواجهه با مسائل عمرانی که در سطوح بالاتری از پیچیدگی و مفید بودن قرار دارند ارزیابی می‌شود ... هر اقدامی و هر طرح فردی یا عمومی باید با روح خدمت انجام گیرد. نباید عرصه خدمات به عنوان هدف اصلی توسعه بهائی تلقی گردد." (۵۳)

۱۳- دفتر بین المللی توسعه اجتماعی و اقتصادی (OSED)

• علت تأسیس

"مسئله مقتضی چنان است که توجه سیستماتیک به این حیطة حیاتی مجهودات امری معطوف گردد. لذا در کمال مسرت تأسیس دفتر اجتماعی و اقتصادی در مرکز جهانی را اعلام می‌کنیم. این دفتر برای ترویج و هماهنگی فعالیت‌های احباء در سراسر جهان در این میدان جدید به بیت‌العدل اعظم مساعدت خواهد نمود." (۵۴)

• هدف تشکیل

"دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی (OSED) در حیفا به بیت‌العدل اعظم الهی در ترویج و هماهنگ نمودن توسعه اجتماعی و اقتصادی بهائی در سطح جهانی معاضدت و مساعدت می‌نماید." (۵۵)

"هدف اصلی این دفتر تسهیل آموزش در مورد توسعه توسط ترویج و حمایت از عمل، اندیشه در عمل، شور و مشورت، گردهمایی و تنظیم تجربیات، ادراک و استنتاج مفاهیم و تعلیم است که البته همه در فروغ تعالیم الهی انجام می‌شود." (۵۶)

• نقش دفتر

"نقش دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی بنا به توضیح بیت‌العدل اعظم تأمین «حمایت و هدایت» برای بهائیان است که با «هماهنگی جریان منابع انسانی و مالی در طرح‌ها» در فعالیت توسعه شرکت می‌کنند و نیز با «تأمین راهنمایی‌های کلی اعم از فنی و تکنیکی و غیره در اجابت سؤالاتی است که طبیعتاً در اجرای چنین مجهوداتی تأمین می‌گردد».

مهم‌تر از آن این که این دفتر «به عنوان مجری و طریقه‌ای برای یادگیری در خصوص توسعه تسهیل مبادله‌ی اطلاعات و مطالب و نیز در اختیار گذاشتن دروس آموخته شده در میان کسانی که تحت شرایط مشابه فعالیت می‌کنند» عمل می‌کند." (۵۷)

• وظیفه دفتر

"تضمین این که منابع مهم و مناسب رو به افزایش در دسترس مجهودات توسعه بهائی قرار گیرد و تنظیم و توزیع بین‌المللی چنین منابع و اداره بعضی از صندوق‌ها که جهت پروژه‌ها منظور گشته است نیز از کارهای مهم دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی به شمار می‌رود." (۵۸)

"انتظار می‌رود که دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی خود را در سطح بین‌المللی بعضی از روش‌ها و اسلوب عمرانی مفید و مؤثر و ثابت شده را ترویج کند." (۵۹)

• تجربه عملی

"در چند سال اخیر با به وجود آمدن یک روش سوادآموزی بسیار مؤثر، مبارزه‌ای جهانگیر در نظر گرفته شده که در آن در کشورهای یکی بعد از دیگری گروهی از افراد انتخاب شده با مفاهیم اساسی این روش آشنا شده، متدهای آن را به کار برده و موارد لازم را برای استفاده در کشور خود تهیه کنند. متعاقباً این افراد دیگران را تعلیم داده تا به عنوان معلم در کلاس‌های سوادآموزی عمل نمایند. به طوری که این کلاس‌ها بتوانند در صدها محل در سراسر کشور تأسیس گردد." (۶۰)

"در سال‌های اخیر تجربیات عالی در بهداشت ابتدایی به دست آمده است. حالا این تجربیات می‌تواند تجزیه و تحلیل گردیده و لوازم و روش‌های مناسب آن تعریف شده و در کشورهای یکی بعد از دیگری تعلیم مددکاران بهداشتی مجدداً به طور جدی پیگیری شود." (۶۱)

۱۴- رابطه بین تبلیغات و توسعه اجتماعی و اقتصادی و توسعه بهائی

• جایگاه تبلیغ

"ما با این اطمینان پیش خواهیم رفت که مشارکت صمیمانه و همه جانبه احباء در این فعالیت‌ها تحکیم عمیق‌تر و تعمیم امر تبلیغ به عنوان ظهور عظیم‌تر ایمان در صحنه عمل مشاهده شود. اما نباید اجازه داد مشارکت ما در وجوه فنی توسعه جایگزین ضروریات تبلیغی گردد. امر تبلیغ هم چنان وظیفه اولیه هر یک از آحاد مؤمنین ... باقی می‌ماند." (۶۲)

• توسعه جامعه بهائی

"ما با تمام شور و شوقی که برای پیگیری توسعه اجتماعی و اقتصادی در شرایط و قرائن توسعه و تحکیم داریم باید از خطری که به پراکندگی و اتلاف قوا و ایجاد آشفتگی و اشتباه منجر می‌شود اجتناب نمائیم:

- شخص ممکن است تحت تأثیر ارتباط متقابل جمیع عواملی که به توسعه‌ی جامعه منجر می‌شود برانگیخته شود که توسعه اجتماعی و اقتصادی را مترادف با توسعه جامعه بهائی تعریف کند.

- طبق چنین تعریفی تمام مجهودات مربوط به توسعه‌ی جامعه از جمله تأسیس ضیافت نوزده روزه، تشکیل کلاس‌های تعلیم و تربیت روحانی اطفال و تقویت محافل محلی و ملی و مؤسسات تابعه‌ی آن‌ها باید به عنوان طرح‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی تلقی شود.

- چنین تعریف گسترده این واقعیت را نادیده می‌گیرد که رشد جامعه بهائی نتیجه تعدادی فرآیندهای دارای تأثیر متقابل است که هر یک از آن‌ها توسط مؤسسات مختلف نظم اداری و نهادهای تابعه‌ی آن‌ها با همکاری و معاضدت با یکدیگر هدایت می‌شوند.

- توسعه اجتماعی و اقتصادی تنها یک جزء متشکله است و باید نقشی خاص در جریان رشد ایفا کند." (۶۳)

• رابطه بین تبلیغ و توسعه

"رابطه بین تبلیغ و توسعه اجتماعی و اقتصادی باید از لحاظ بعضی اصول بنیادی و نیز با توجه به شرایط و قرائن جریان‌های تعیین‌کننده خصوصیات رشد جامعه بهائی مد نظر قرار گیرد. شما کاملاً از اصول مربوطه آگاه هستید. این اصول شامل موارد زیر هستند:

- بهائیان باید تعلیم حضرت بهاءالله را آزادیخواهانه و بلاشرط در اختیار عالم انسانی قرار دهند تا مردم بتوانند آن‌ها را در مواضع مبرم اجتماعی به کار ببرند و خود را از نظر مادی و معنوی اعتلاء بخشند.

- یاران در ارتباط خود با جامعه بزرگ باید صادق باشند و از هر گونه شائبه فریب و نیرنگ در کنار.

- طرح‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی نباید اهدافی که کاملاً و دقیقاً امری است مورد استفاده قرار گیرد.

- هیچ یک از این‌ها اهمیت وظیفه مقدس تبلیغ امرالله را کاهش نمی‌دهد.

- تبلیغ باید دلبستگی برتر زندگی هر یک از احباب و رشد مورد اصلی توجه جامعه بهائی باشد."

(۶۴)

• تبلیغ و توسعه مکمل یکدیگر

"از آن جا که جامعه بهائی از مرحله‌ای به مرحله‌ی دیگر انتقال یافته، گستره فعالیت‌هایی که توانسته به عهده بگیرد نیز افزایش یافته است. ماهیت رشد جامعه تدریجی و تشکل یافته بوده و از لحاظ فعالیت‌ها و اقدامات به تدریج متمایز شده است. وقتی که جامعه بهائی از لحاظ ابعاد کوچک بود، جمیع تعاملات آن با

جامعه بزرگ به سهولت تحت عنوان تبلیغ مستقیم و غیرمستقیم متناسب و سازگار بود. اما به مرور زمان ابعاد جدیدی از فعالیت ظهور و بروز یافت. مشارکت در جامعه مدنی و فعالیت های بسیار سازمان یافته ی دیپلماتیک، اقدامات اجتماعی و امثال آن که هر یک از آنها دارای اهداف، روش ها و منابع مخصوص به خود بود. از نظری می توان به جمیع این فعالیت ها به عنوان تبلیغ اشاره کرد زیرا هدف غائی آنها نشر نفعات الهیه، عرضه ی آثار حضرت بهاءالله به عالم انسانی و خدمت به جامعه است. اما عملاً آن چه که بیشتر مثمر ثمر به نظر می رسد این است که با هر یک از آنها به عنوان متمایز فعالیت که در عین حال مکمل یکدیگر هستند برخورد شود. فی المثل در نظر گرفتن بعضی مجهودات توسعه اجتماعی و اقتصادی به عنوان تبلیغ غیرمستقیم ممکن است حداقل به دو صورت ایجاد اشتباه کند:

- از طرفی ممکن است این تأثیر را بگذارد که هدف اولیه و بلافاصله فعالیت های توسعه باید جذب احبای جدید باشد که البته چنین نیست.
- از طرف دیگر ممکن است در ذهن بعضی از یاران این فکر را خطور دهد که آنها صرفاً با شرکت در اقدامات اجتماعی مشغول ایفای وظیفه تبلیغ هستند. " (۶۵)

• جایگاه توسعه در رشد

"نفس توسعه اجتماعی و اقتصادی زمینه ی مهمی از فعالیت مکمل تبلیغ است و در آن تأثیر می گذارد. طبیعتاً وقتی مساعی در زمینه توسعه موفقیت آمیز باشد توجه عامه به امر مبارک را افزایش داده، فرصت های جدید تبلیغی برای جامعه بهائی پدید می آورد. فرصتهایی که یاران باید در فعالیت های توسعه و تحکیم خود آن ها را مغتنم دانسته مورد استفاده قرار دهند. " (۶۶)

• توأمانی توسعه و تبلیغ (برای احبای ایران)

"این تجدید تدریجی قوای روحانی مردم (بر اثر تبلیغ) توأم با ارائه خدمات اجتماعی، اقتصادی که به منظور خدمت به هموطنان ارائه می شود بالمآل و با کمک تحولات ناشی از نقشه کلی الهی در میقات معین موجب احیای آن سرزمین مقدس خواهد شد. " (۶۷)

• تفاوت کامل تبلیغ و خدمات توسعه

"خدمات بهائیان به توده مردم در زمینه توسعه ی اقتصادی و اجتماعی که جزئی از حیات بهائی محسوب می شود با فعالیت های تبلیغی آنان کاملاً متفاوت است به این معنی که این خدمات باید بدون هدف و منظور تبلیغی و حتی فارغ از تمایل جلب نظر و همدردی دیگران ارائه شود تا مورد قبول حق جل جلاله قرار گیرد. " (۶۸)
(پیام آگست ۲۰۰۶)

۱۵- اقدام اجتماعی و گفتمان های عمومی

با توجه به نقش اقدامات اجتماعی و اقتصادی و گفتمان های عمومی و دقت بر مفاهیم آن به خصوص در تازه ترین هدایات عهد اعلی مفاهیمی از پیام رضوان ۲۰۱۰ میلادی در پایان این مجموعه تقدیم می گردد. تا بدین وسیله در حین توجه و کاربردی کردن مفاهیم مربوطه از آخرین هدایات نیز بهره مند گردیم. مواردی که در دنباله می آید تماماً از پیام رضوان ۲۰۱۰ عیناً تقدیم می گردد. مطالعه دقیق و عمیق پیام رضوان ۲۰۱۰ از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است.

• زمان مناسب ورود

"با ازدیاد وافر منابع انسانی در محدوده جغرافیایی و استحکام الگوی رشد، مشارکت و همکاری جامعه بهائی با اجتماع می تواند و در واقع می باید افزایش یابد. در این برهه خطیر از اجرای نقشه هنگامی که تعداد بسیاری از محدوده های جغرافیایی به چنین مرحله ای نزدیک شده اند، مقتضی است که احباء در کلیه نقاط درباره ماهیت کمک هایی که جوامع پویا و در حال رشد آنها به پیشرفت مادی و معنوی اجتماع ارائه خواهند داد تأمل نمایند. در این خصوص تفکر در دو حوزه فعالیت که به هم مرتبط و تقویت کننده یکدیگرند یعنی اشتغال به اقدام اجتماعی و شرکت در گفتمان های رایج در اجتماع سودمند خواهد بود." (۶۹)

• مصادیق و میادین اقدام اجتماعی

"(تجربه جامعه بهائی) جامعه بهائی در طی ده ها سال تجربیات زیادی در این دو زمینه کسب کرده است. البته بسیاری از بهائیان از طریق شغل و حرفه خود در اقدام اجتماعی و گفتمان های عمومی مشارکت دارند. تعدادی از سازمان های غیردولتی که از تعالیم بهائی الهام گرفته اند در حوزه توسعه اجتماعی و اقتصادی در سطح منطقه ای و ملی برای بهبود اوضاع مردم خود فعالیت می کنند. بعضی از نهادهای وابسته به محافل روحانی ملی از طریق مختلف به تدریج افکاری که در بهبود رفاه عمومی مؤثر است کمک می نمایند. در سطح بین المللی، نهادهایی مانند دفتر جامعه بین المللی بهائی در سازمان ملل متحد وظیفه مشابهی را ایفا می کنند. دوستانی که با توده مردم فعالیت می کنند تا حد لزوم و مطلوب از این تجربیات و توانمندی برای رسیدگی به مسائل اجتماعی اطراف خود استفاده خواهند نمود." (۷۰)

• گستره اقدام اجتماعی و اقتصادی

"اقدام اجتماعی به بهترین تعریف طیفی از مجهوداتی است که می‌تواند از یک سو مساعی نسبتاً غیررسمی و کوتاه مدتی را که افراد یا گروه‌های کوچکی از احباء انجام می‌دهند شامل شود و از سوی دیگر برنامه‌های پیچیده و پیشرفته توسعه اجتماعی و اقتصادی سازمان‌های ملهم از تعالیم بهائی را در برگیرد." (۷۱)

• مفهوم اقدام اجتماعی

"هر نوع اقدام اجتماعی صرف نظر از دامنه و مقیاس آن، کوششی برای به کارگیری تعالیم و اصول امر الهی به منظور اصلاح یک و یا بعضی از جنبه‌های حیات اجتماعی و اقتصادی گروهی از مردم می‌باشد. به این ترتیب شاخص این گونه مجهودات هدف صریح ترویج رفاه مادی مردم و در عین حال سعادت معنوی آن هاست." (۷۲)

• اقدام اجتماعی و تمدن جهانی

"از جمله تعالیم اساسی دیانت بهائی آن است که تمدن جهانی که اکنون در افق حیات بشری نمایان گردیده باید انسجامی پویا بین نیازهای مادی و معنوی زندگی برقرار سازد. بدیهی است که این آرمان پیامدهای مهمی برای ماهیت هر اقدام اجتماعی که بهائیان دنبال کنند صرف نظر از دامنه و تأثیر آن در بردارد." (۷۳)

• دانش و عدالت در اقدام اجتماعی

"برخی مفاهیم بنیادین وجود دارد که باید همه آن را در نظر گیرند (در اقدامات). یکی از این مفاهیم جایگاه مرکزی دانش در حیات اجتماعی است. تداوم بخشیدن به جهل و نادانی از غم‌انگیزترین انواع جور و ستم است و موجب استحکام و ابقای تعصبات گوناگون می‌گردد، تعصباتی که مانعی در راه تأسیس وحدت عالم انسانی است. وحدتی که در عین حال هم هدف و هم اصل اجرایی امر حضرت بهاءالله می‌باشد. دسترسی به دانش حق هر یک از افراد بشر است و مشارکت در ایجاد، به کارگیری و انتشار آن مسئولیتی است که هر فردی بر حسب استعداد و توانایی خود باید به جهت شرکت در مشروع عظیم بنای یک مدنیت جهانی بر عهده گیرد. عدالت مشارکت عمومی را ایجاب می‌نماید. در نتیجه، اگر چه اقدام اجتماعی ممکن است عرضه کالا و خدمات را به صورتی شامل شود، اما مقصد آن در درجه اول باید ایجاد و توانمندی در جمعیت موردنظر باشد تا بتوانند در ساختن یک جهان بهتر مشارکت نمایند." (۷۴)

• فرآیند صحیح اقدامات اجتماعی

"تغییر و تحول اجتماعی پروژه‌ای نیست که یک گروه از مردم جهت خیر و مصلحت گروه دیگر انجام دهد. وسعت و پیچیدگی اقدام اجتماعی باید با منابع انسانی موجود در دهکده یا محله متناسب باشد. بنابراین بهتر است که مساعی در مقیاس کوچک آغاز گردد و به طور طبیعی به تناسب افزایش توانمندی ساکنین گسترش یابد. هم‌چنین که دست‌اندرکاران تغییر و تحول اجتماعی می‌آموزند که عناصری از این ظهور اعظم را توأم با یافته‌ها و روش‌های علمی، با کارآیی فزاینده‌ای در برخورد با واقعیت اجتماعی خود، به کار برند توانمندی به سطوح جدیدی ارتقاء می‌یابد." (۷۵)

• گفتمان عمومی و گسترده اقدام اجتماعی

"مشارکت در گفتمان‌های اجتماعی در سطح محدوده جغرافیایی می‌تواند شامل یک عمل ساده مثل استناد به اصول دیانت بهائی ضمن یک صحبت روزمره تا فعالیت‌های منظم‌تری مانند تهیه مقالات و حضور در جلسات راجع به مسائل اجتماعی، از جمله تغییر آب و هوا و محیط زیست یا حکمت و حقوق بشر، باشد. این مشارکت مستلزم تعامل هدفمند و مفید با گروه‌های مدنی و سازمان‌های محلی در دهکده و محله نیز می‌باشد." (۷۶)

• حفظ صحت فرآیند کار

"در این رابطه ذکر یک هشدار را ضروری می‌دانیم. حائز اهمیت است که همگان به خوبی متوجه باشند که ارزش شرکت در اقدام اجتماعی و گفتمان‌های عمومی را نباید بر حسب امکان تسجیل افراد تعیین نمود. اگر چه مساعی در این دو زمینه ممکن است در افزایش تعداد تسجیل‌شدگان مؤثر باشد ولی اصولاً این اقدامات به این منظور انجام نمی‌شود. اصل ضروری در این مورد خلوص نیت است." (۷۷)

• جایگاه تبلیغ در مسیر توسعه جامعه و استقرار مدنیت الهی

"هدف از توصیف این فرصت‌های جدید که اکنون در سطح محدوده جغرافیایی به وجود آمده است (اقدام و گفتگو) این نیست که شما مسیر کنونی خود را به وجهی تغییر دهید. هم‌چنین نباید تصور نمود که فرصت‌ها نمایان گر پیدایش میدان دیگری از خدمت است که برای جلب منابع محدود مالی و انسانی جامعه با کار ترویج و تحکیم رقابت می‌کند. در طی سال آینده تقویت فرآیند مؤسسه آموزشی و الگوی فعالیتی که ایجاد کرده است باید ادامه یابد و تبلیغ بایستی برای هر یک از احباء بالاترین اولویت را داشته باشد." (۷۸)

برای اطلاعات بیشتر به کتاب ۱۳ و ۱۴ روحی و پیام ۳۰ دسامبر ۲۰۲۱، صفحه ی ۸، بخش مشارکت در تقلیب اجتماعی مراجعه فرمایید.

«فهرست منابع مندرج در مجموعه»

- ۱- آگست ۲۰۰۶ خطاب به ایران
- ۲- رضوان ۲۰۱۰
- ۳- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۴- ۲۱ آگست ۲۰۰۶ خطاب به ایران
- ۵- ۵ نوامبر ۲۰۰۶ خطاب به ایران
- ۶- ۲۳ دسامبر ۲۰۰۸
- ۷- ژانویه ۲۰۱۰
- ۸- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۹- رضوان ۲۰۱۰
- ۱۰- بیانیه مصوب سپتامبر ۱۹۹۳
- ۱۱- دفتر توسعه اوت ۱۹۹۴
- ۱۲- بیانیه مصوب سپتامبر ۱۹۹۳
- ۱۳- بیانیه دفتر توسعه نوامبر ۱۹۹۹
- ۱۴- بیانیه دفتر توسعه نوامبر ۱۹۹۹
- ۱۵- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۱۶- مأخذ بالا
- ۱۷- مأخذ بالا
- ۱۸- مأخذ بالا
- ۱۹- مأخذ بالا
- ۲۰- مأخذ بالا
- ۲۱- مأخذ بالا
- ۲۲- رضوان ۲۰۱۰
- ۲۳- بیانیه دفتر توسعه نوامبر ۱۹۹۹
- ۲۴- آگست ۲۰۰۶ خطاب به ایران
- ۲۵- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۲۶- مأخذ بالا
- ۲۷- رضوان ۲۰۱۰
- ۲۸- رضوان ۲۰۱۰
- ۲۹- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۳۰- رضوان ۱۹۸۳
- ۳۱- اکتبر ۱۹۸۳

- ۳۲- رضوان ۱۹۸۳
- ۳۳- اکتبر ۱۹۸۳
- ۳۴- اکتبر ۱۹۸۳
- ۳۵- بیانیه دفتر توسعه نوامبر ۱۹۹۹
- ۳۶- دسامبر ۲۰۰۸
- ۳۷- دسامبر ۲۰۰۸
- ۳۸- دسامبر ۲۰۰۸
- ۳۹- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۴۰- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۴۱- رضوان ۲۰۱۰
- ۴۲- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۴۳- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۴۴- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۴۵- اوت ۱۹۹۴
- ۴۶- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۴۷- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۴۸- مأخذ بالا
- ۴۹- مأخذ بالا
- ۵۲- دسامبر ۲۰۰۸
- ۵۱- دسامبر ۲۰۰۸
- ۵۲- بیانیه دفتر توسعه ۱۹۹۳
- ۵۳- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۵۴- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۵۵- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۵۶- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۵۷- بیانیه دفتر توسعه ۱۹۹۹
- ۵۸- بیانیه مصوب معهد اعلی سپتامبر ۱۹۹۳
- ۵۹- مأخذ بالا
- ۶۰- مأخذ بالا
- ۶۱- مأخذ بالا
- ۶۲- ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳
- ۶۳- بیانیه دفتر توسعه ۱۹۹۹
- ۶۴- مأخذ بالا

- ۶۵- مأخذ بالا
۶۶- مأخذ بالا
۶۷- آگست ۲۰۰۶ خطاب به ایران
۶۸- مأخذ بالا
۶۹- رضوان ۲۰۱۰
۷۰- رضوان ۲۰۱۰
۷۱- رضوان ۲۰۱۰
۷۲- رضوان ۲۰۱۰
۷۳- رضوان ۲۰۱۰
۷۴- رضوان ۲۰۱۰
۷۵- رضوان ۲۰۱۰
۷۶- رضوان ۲۰۱۰
۷۷- رضوان ۲۰۱۰
۷۸- رضوان ۲۰۱۰